

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 5.6.2019
COM(2019) 530 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κύπρος

**Έκθεση που εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη
λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κύπρος

Έκθεση που εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 126 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) θεσπίζει διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ). Η διαδικασία αυτή καθορίζεται περαιτέρω στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος¹, που αποτελεί μέρος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Ειδικές διατάξεις για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ που υπάγονται στη ΔΥΕ θεσπίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013².

Σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 2 της Συνθήκης, η Επιτροπή οφείλει να παρακολουθεί την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας με βάση δύο κριτήρια, και συγκεκριμένα: α) κατά πόσον ο λόγος του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3 %, εκτός εάν είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς, είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει πλησίον της τιμής αναφοράς· και κατά πόσον ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 60 %, εκτός εάν μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό³.

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6. Στην έκθεση λαμβάνονται επίσης υπόψη οι «Λεπτομερείς ρυθμίσεις για την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και κατευθυντήριες γραμμές για τη μορφή και το περιεχόμενο των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης» που ενέκρινε η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή στις 5 Ιουλίου 2016, οι οποίες διατίθενται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 473/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινές διατάξεις για την παρακολούθηση και την εκτίμηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τη διασφάλιση της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ (ΕΕ L 140 της 27.5.2013, σ. 11).

³ Οι έννοιες της «επαρκούς μείωσης» και του «ικανοποιητικού ρυθμού» ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 όπου προβλέπεται ότι πληρούνται εάν «η διαφορά [του λόγου του χρέους] σε σχέση με την τιμή αναφοράς μειώθηκε κατά την προηγούμενη τριετία σε μέσο ποσοστό ενός εικοστού κατ' έτος που αποτελεί ενδεικτικό ποσοστό». Στη συνέχεια, ο κανονισμός προβλέπει ότι «η απαίτηση βάσει του κριτηρίου του χρέους θεωρείται επίσης ότι πληρούται εάν οι δημοσιονομικές προβλέψεις της Επιτροπής δείχνουν ότι η απαιτούμενη μείωση της διαφοράς θα σημειωθεί στη διάρκεια της τριετίας, η οποία περιλαμβάνει τη διετία που ακολουθεί μετά το τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία». Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 προβλέπει επίσης ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη «η επιρροή του κύκλου στον ρυθμό μείωσης του χρέους». Τα στοιχεία αυτά έχουν μεταφραστεί σε δείκτη αναφοράς για τη μείωση του χρέους, όπως ορίζεται στον κώδικα δεοντολογίας για το ΣΣΑ και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο. Η συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για το χρέος αξιολογείται με βάση τρεις διαφορετικούς τρόπους θεώρησης: την αναδρομική, τη μελλοντοστραφή και με βάση την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους, προσαρμοσμένη για να ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις του κύκλου.

Το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης ορίζει ότι, εάν ένα κράτος μέλος δεν πληροί τους όρους ενός ή αμφοτέρων των κριτηρίων αυτών, η Επιτροπή οφείλει να συντάξει έκθεση. Η εν λόγω έκθεση πρέπει επίσης «να λαμβάνει υπόψη κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων και να λαμβάνει υπόψη όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους».

Η παρούσα έκθεση, η οποία αποτελεί το πρώτο βήμα της ΔΥΕ, αναλύει τη συμμόρφωση της Κύπρου με το κριτήριο του ελλείμματος και του χρέους της Συνθήκης, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του οικονομικού υπόβαθρου και άλλων σχετικών παραγόντων.

Τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι κυπριακές αρχές στις 29 Μαρτίου 2019⁴ και στη συνέχεια επικυρώθηκαν από την Eurostat⁵ δείχνουν ότι το ονομαστικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης στην Κύπρο ανήλθε στο 4,8 % του ΑΕΠ το 2018, ενώ το χρέος ανήλθε σε 102,5 % του ΑΕΠ, δηλαδή υπερέβησαν το 3 % και το 60 % των τιμών αναφοράς της Συνθήκης, αντίστοιχα. Για το 2019, η κοινοποίηση προέβλεπε ονομαστικό πλεόνασμα γενικής κυβέρνησης 3,4 % του ΑΕΠ και δείκτη χρέους 95,9 % του ΑΕΠ. Το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου για το 2019, το οποίο παρελήφθη από την Επιτροπή στις 30 Απριλίου 2019, προβλέπει ονομαστικό πλεόνασμα 3,0 % του ΑΕΠ και δείκτη χρέους 95,7 % του ΑΕΠ.

Τα κοινοποιηθέντα στοιχεία δείχνουν ότι η Κύπρος δεν συμμορφώθηκε με το κριτήριο του ελλείμματος το 2018 (βλέπε πίνακα 1), καθώς το ονομαστικό έλλειμμα γενικής κυβέρνησης που κοινοποιήθηκε ήταν μεγαλύτερο από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στις 7 Μαΐου 2019, η Κύπρος αναμένεται να συμμορφωθεί με το κριτήριο του ελλείμματος το 2019 και το 2020, δεδομένου ότι το ονομαστικό ισοζύγιο της αναμένεται να εμφανίσει πλεόνασμα 3 % του ΑΕΠ και 2,8 % του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Με βάση το σενάριο που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σταθερότητας, η Κύπρος αναμένεται επίσης να συμμορφωθεί με το κριτήριο του ελλείμματος το 2019, με προβλεπόμενο ονομαστικό πλεόνασμα 3,0 % του ΑΕΠ το 2019 και 2,6 % του ΑΕΠ το 2020.

Η μη συμμόρφωση της Κύπρου με το κριτήριο του ελλείμματος το 2018 παρέχει ενδείξεις για την, εκ πρώτης όψεως, ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος για τους σκοπούς του ΣΣΑ προτού, ωστόσο, ληφθούν υπόψη όλοι οι παράγοντες που παρατίθενται κατωτέρω.

Μολονότι εμφανίζει δείκτη χρέους άνω του 60% το 2018, η Κύπρος συμμορφώθηκε με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2018 και προβλέπεται να συμμορφωθεί με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2019 και το 2020. Αυτό σημαίνει ότι η Κύπρος συμμορφώνεται με το κριτήριο του χρέους για τους σκοπούς του ΣΣΑ.

⁴ Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 479/2009, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή, δύο φορές τον χρόνο, το προβλεπόμενο και το υφιστάμενο επίπεδο του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους. Η πλέον πρόσφατη κοινοποίηση της Κύπρου είναι αναρτημένη στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>.

⁵ Δελτίο Τύπου της Eurostat αριθ. 67/2019, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9731224/2-23042019-AP-EN/bb78015c-c547-4b7d-b2f7-4fffe7bcdfad>

Πίνακας 1. Έλλειμμα και χρέος γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

	2016	2017	2018	2019		2020	
				COM	ΠΣ	COM	ΠΣ
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης	0,3	1,8	-4,8	3,0	3	2,8	2,6
Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης	105,5	95,8	102,5	96,4	95,7	89,9	89,1

Πηγή: Πρόγραμμα Σταθερότητας (ΠΣ) 2019 και εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 (COM)

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εκπόνησε την παρούσα έκθεση για να αξιολογήσει συνολικά την απόκλιση από το κριτήριο του ελλείμματος και να εξετάσει εάν δικαιολογείται η κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος. Στην ενότητα 2 της έκθεσης εξετάζεται το κριτήριο του ελλείμματος. Στην ενότητα 3 εξετάζεται το κριτήριο του χρέους. Η ενότητα 4 πραγματεύεται τις δημόσιες επενδύσεις και άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της πορείας προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου (ΜΔΣ). Η έκθεση λαμβάνει υπόψη τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019.

2. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ

Το ονομαστικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης της Κύπρου άλλαξε από πλεόνασμα 1,8 % του ΑΕΠ το 2017 σε έλλειμμα 4,8 % του ΑΕΠ το 2018. Το τελευταίο περιλαμβάνει την εφάπαξ επίπτωση 8,3 % του ΑΕΠ της κρατικής στήριξης για την πώληση και την εύτακτη εκκαθάριση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Χωρίς τα έκτακτα μέτρα, το ονομαστικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα της τάξης του 3,5 % του ΑΕΠ το 2018.

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να επιστρέψει σε πλεόνασμα της τάξης του 3,0 % του ΑΕΠ το 2019. Το 2020, οι προβλέψεις της Επιτροπής αναφέρουν ονομαστικό πλεόνασμα 2,8 % του ΑΕΠ με βάση την παραδοχή της αμετάβλητης πολιτικής.

Η πολυετής πορεία που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σταθερότητας προβλέπει ονομαστικά πλεονάσματα κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων. Ειδικότερα, στο πρόγραμμα σταθερότητας σχεδιάζεται ονομαστικό πλεόνασμα 3,0 % του ΑΕΠ το 2019 και 2,6 % του ΑΕΠ το 2020. Ως εκ τούτου, το πρόγραμμα σταθερότητας και οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 προβλέπουν παρόμοια ονομαστικά πλεονάσματα για το 2019. Για το 2020, η μικρή διαφορά μεταξύ των προβλέψεων της Επιτροπής και των προβλέψεων του προγράμματος σταθερότητας οφείλεται στις μακροοικονομικές παραδοχές, στα πιο δυναμικά έσοδα με βάση το ιστορικό επιδόσεων και σε πιο συντηρητικές παραδοχές σχετικά με τις δαπάνες στις προβλέψεις της Επιτροπής.

Το ονομαστικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ανήλθε στο 4,8 % του ΑΕΠ το 2018, το οποίο είναι σαφώς υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη.

Η υπέρβαση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ το 2018 δεν αποτελεί εξαίρεση, καθώς δεν οφείλεται ούτε σε ασυνήθεις περιστάσεις ούτε σε σοβαρή οικονομική ύφεση για τους σκοπούς της Συνθήκης και του ΣΣΑ. Στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 αναμένεται συνεχιζόμενη ισχυρή ανάπτυξη το 2019, σε ποσοστό 3,1 %, και κάποια επιβράδυνση το 2020, σε 2,7 %.

Η υπέρβαση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ είναι προσωρινή για τους σκοπούς της Συνθήκης και του ΣΣΑ. Ειδικότερα, οι δημοσιονομικές προβλέψεις, όπως παρέχονται από την Επιτροπή και το πρόγραμμα σταθερότητας, δείχνουν ότι το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης θα επανέλθει σε πλεονάσματα από το 2019, μην υπερβαίνοντας συνεπώς την τιμή αναφοράς.

Εν κατακλείδι, το έλλειμμα του 2018 ήταν υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η υπέρβαση της τιμής αναφοράς δεν θεωρείται ότι αποτελεί εξαίρεση, αν και προσωρινή για τους σκοπούς της Συνθήκης και του ΣΣΑ. Συνεπώς, από την ανάλυση προκύπτει ότι, εκ πρώτης όψεως, το κριτήριο του ελλείμματος για τους σκοπούς της Συνθήκης και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/1997 δεν πληρούται με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του 2018 προτού, ωστόσο, ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες που παρατίθενται κατωτέρω.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΧΡΕΟΥΣ

Ο δείκτης του ακαθάριστου χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αυξήθηκε σε 102,5 % το 2018, αντιστρέφοντας εν μέρει την ισχυρή μείωση στο 95,8 % του ΑΕΠ το 2017. Η εν λόγω αύξηση οφειλόταν κυρίως στην έκδοση μιας σειράς κρατικών ομολόγων τον Απρίλιο και Ιούλιο 2018 σε σχέση με τα κρατικά μέτρα στήριξης για την πώληση και την ομαλή εκκαθάριση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, που ανήλθαν στο 15 % του ΑΕΠ (3,2 δισ. EUR). Η εν λόγω εξέλιξη αποτυπώθηκε σε σημαντική θετική προσαρμογή των αποθεμάτων-ροών το 2018, η οποία αντιπροσωπεύει ανοδική μετατόπιση επιπέδου για την πορεία του δημόσιου χρέους. Ωστόσο, ο δείκτης του χρέους προς το ΑΕΠ το 2018 αυξήθηκε μόνο κατά 7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, καθώς οι ισχυρές υποκείμενες δημοσιονομικές επιδόσεις, το φαινόμενο χιονοστιβάδας και οι πράξεις ενεργητικής διαχείρισης του χρέους αντιστάθμισαν εν μέρει την αύξηση του χρέους που συνδεόταν με τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα. Η δυναμική του χρέους εξετάζεται αναλυτικότερα στο τμήμα 4.3.

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, αναμένεται σταθερή μείωση του χρέους κατά τα επόμενα έτη, σε 96,5 % του ΑΕΠ το 2019 και κάτω του 90 % το 2020.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ προβλέπεται να μειωθεί έντονα την περίοδο 2019-2022, κυρίως λόγω των προβλεπόμενων υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων (4,0 % του ΑΕΠ) και της ισχυρής αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Το δημόσιο χρέος αναμένεται να υποχωρήσει σε 95,7 % του ΑΕΠ το 2019 και στη συνέχεια σε κάτω από 90 % το 2020. Η διαφορά από την προβολή της Επιτροπής με αμετάβλητες πολιτικές απορρέει κυρίως από τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις για την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό και από μια χαμηλότερη προσαρμογή των αποθεμάτων-ροών.

Πίνακας 2: Συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους

	2017	2018	2019		2020	
			COM	ΠΣ	COM	ΠΣ
Δείκτης ακαθάριστου χρέους	95,8	102,5	96,4	95,7	89,9	89,1
Απόκλιση από την τιμή αναφοράς για χρέος ^{1,2}			-6,5	-9,1	-4,7	-8,7
Διαρθρωτική προσαρμογή ³ Προς σύγκριση με:	0,2	0,7				
Απαιτούμενη προσαρμογή ⁴	-1,2	-3,7				

Πηγή: Πρόγραμμα Σταθερότητας (ΠΣ) 2019, εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 (COM), υπολογισμοί της Επιτροπής.
Σημειώσεις:

¹ Δεν αφορά τα κράτη μέλη που υποβλήθηκαν σε διαδικασία ΔΥΕ τον Νοέμβριο του 2011 και για περίοδο τριών ετών μετά τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος.

² Δηλώνει τη διαφορά μεταξύ του δείκτη χρέους ως προς ΑΕΠ και της τιμής αναφοράς για το χρέος. Εάν έχει θετικό πρόσημο, ο προβλεπόμενος δείκτης ακαθάριστου χρέους ως προς το ΑΕΠ δεν συμμορφώνεται με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους.

³ Ισχύει μόνο κατά τη μεταβατική περίοδο τριών ετών από τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος για τη ΔΥΕ που ήταν εν εξέλιξη τον Νοέμβριο του 2011.

⁴ Ορίζει την εναπομένονσα ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή κατά τη μεταβατική περίοδο, η οποία διασφαλίζει ότι –εάν την ακολουθήσει– το κράτος μέλος θα συμμορφώνεται με τον δείκτη αναφοράς για τη μείωση του χρέους στο τέλος της μεταβατικής περιόδου, με την παραδοχή ότι επιωγχάνονται οι δημοσιονομικές προβολές COM (ΠΣ) για τα προηγούμενα έτη.

Μετά την κατάργηση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος το 2015, η Κύπρος εισήλθε σε τριετή μεταβατική περίοδο για να συμμορφωθεί με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους. Αυτή η μεταβατική περίοδος διήρκεσε από το 2016 μέχρι το 2018. Από το 2019, δεδομένου ότι το δημόσιο χρέος προβλέπεται να παραμείνει πάνω από το 60 % του ΑΕΠ, εφαρμόζεται η τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους.

Τα κοινοποιηθέντα στοιχεία δείχνουν ότι η Κύπρος σημείωσε επαρκή πρόοδο όσον αφορά τη συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2018 (βλ. πίνακα 2), καθώς η μεταβολή του διαρθρωτικού ισοζυγίου εκτιμάται ότι υπερέβη την απαιτούμενη ελάχιστη γραμμική διαρθρωτική προσαρμογή το 2018 (κατά 4,3 % του ΑΕΠ).

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, η Κύπρος προβλέπεται επίσης να συμμορφωθεί με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2019 και το 2020, δεδομένου ότι ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να είναι χαμηλότερος από τον δείκτη αναφοράς, με αρνητικό κενό στην τιμή αναφοράς για το χρέος της τάξης του 6,5 % του ΑΕΠ και του 4,7 % του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

Με βάση το σενάριο που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σταθερότητας, η Κύπρος αναμένεται επίσης να συμμορφωθεί με το κριτήριο του ελλείμματος το 2019 και το 2020. Η Κύπρος αναμένεται να επιτύχει την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους, όπως φαίνεται από το αρνητικό κενό στην τιμή αναφοράς για το χρέος της τάξης του 9,1 % του ΑΕΠ και του 8,7 % του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

Ως εκ τούτου, η Κύπρος συμμορφώνεται με το κριτήριο του χρέους όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97.

4. ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης προβλέπει ότι η έκθεση της Επιτροπής «λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της

μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους». Οι παράγοντες αυτοί διευκρινίζονται περαιτέρω στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, το οποίο προβλέπει επίσης ότι πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη «οποιοιδήποτε άλλοι παράγοντες οι οποίοι, κατά τη γνώμη του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, είναι σημαντικοί για την ολοκληρωμένη αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους και τους οποίους υπέβαλε το κράτος μέλος στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή».

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, οι σχετικοί παράγοντες λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με βάση το κριτήριο του ελλείμματος. Ωστόσο, εάν ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει την τιμή αναφοράς, οι εν λόγω παράγοντες λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία που οδηγεί στη λήψη απόφασης σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος (όπως προβλέπεται στις παραγράφους 4, 5 και 6 του άρθρου 126 της Συνθήκης) μόνον εάν ικανοποιείται πλήρως η ακόλουθη διπλή προϋπόθεση, δηλαδή ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς και η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι προσωρινή. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι ο δείκτης του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ είναι 102,5 % του ΑΕΠ και το έλλειμμα είναι 4,8 % του ΑΕΠ, και συνεπώς δεν είναι κοντά στην τιμή αναφοράς της Συνθήκης, οι σχετικοί παράγοντες δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τα στάδια που οδηγούν στην απόφαση για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Κύπρο.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, εάν το Συμβούλιο αποφασίσει ότι υπάρχει υπερβολικό έλλειμμα σε ένα κράτος μέλος, οι σχετικοί παράγοντες λαμβάνονται υπόψη στα μεταγενέστερα στάδια της διαδικασίας, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό προθεσμίας για τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος και ενδεχομένως την παράταση της εν λόγω προθεσμίας.

Οι ακόλουθες υποενότητες εξετάζουν κατά σειρά 1) τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση, συμπεριλαμβανομένης αξιολόγησης της συμμόρφωσης με την απαιτούμενη προσαρμογή για την επίτευξη του ΜΔΣ και την ανάπτυξη δημόσιων επενδύσεων· 2) τις εξελίξεις στη μεσοπρόθεσμη θέση του δημόσιου χρέους, τη δυναμική και τη βιωσιμότητά του· 3) τη μεσοπρόθεσμη οικονομική θέση· 4) άλλους παράγοντες που θεωρούνται σχετικοί από την Επιτροπή· και 5) άλλους παράγοντες που προβάλλονται από το κράτος μέλος.

4.1. Μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Κύπρου με το προληπτικό σκέλος διαπιστώνει ότι το διαρθρωτικό ισοζύγιο κατέγραψε πλεόνασμα της τάξης του 2,0 % του ΑΕΠ το 2018, πολύ άνω του μεσοπρόθεσμου στόχου. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, η Κύπρος αναμένεται να παραμείνει πάνω από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της το 2019 και το 2020.

Ονομαστικό, διαρθρωτικό ισοζύγιο και προσαρμογή για την επίτευξη του ΜΔΣ

Ονομαστικό ισοζύγιο

Το ονομαστικό ισοζύγιο της Κύπρου μειώθηκε σε 4,8 % του ΑΕΠ το 2018, από πλεόνασμα 1,8 % του ΑΕΠ το 2017 και 0,3 % του ΑΕΠ το 2016. Ο δείκτης εσόδων προς το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0.8 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, χάρη στην ισχυρή οικονομική ανάπτυξη,

συμπεριλαμβανομένης της έντονης αύξησης των φορολογικών εσόδων, και στις ευνοϊκές εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Ο δείκτης δαπανών προς το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 7,3 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, κυρίως λόγω των επιπτώσεων των μέτρων κρατικής στήριξης για την πώληση και την εύτακτη εκκαθάριση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 προβλέπεται πλεόνασμα γενικής κυβέρνησης 3,0 % του ΑΕΠ το 2019 και 2,8 % του ΑΕΠ το 2020. Το πρόγραμμα σταθερότητας στοχεύει σε ονομαστικό πλεόνασμα 3,0 % του ΑΕΠ το 2019 και 2,6 % του ΑΕΠ το 2020.

ΜΔΣ και διαρθρωτικό ισοζύγιο

Το διαρθρωτικό ισοζύγιο της Κύπρου κατέγραψε πλεόνασμα 2,0 % του ΑΕΠ το 2018, αυξημένο σε σχέση με το πλεόνασμα 1,3 % του ΑΕΠ το 2017 και 1,1 % του ΑΕΠ το 2016. Ως εκ τούτου, το διαρθρωτικό ισοζύγιο του 2018 υπερέβαινε συνεπώς κατά πολύ τον ΜΔΣ, δηλαδή ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση σε διαρθρωτικούς όρους.

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό πλεόνασμα αναμένεται να μειωθεί σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2019 και σε 0,7 % του ΑΕΠ το 2020, γεγονός που εξηγείται εν μέρει από τη διεύρυνση του θετικού κενού παραγωγής. Βάσει των πληροφοριών που περιέχονται στο πρόγραμμα σταθερότητας, το εκ νέου υπολογισθέν διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να ανέλθει σε 1,5 % του ΑΕΠ το 2019, 1,0 % του ΑΕΠ το 2020 και να μειωθεί περαιτέρω κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Τόσο στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 όσο και στο πρόγραμμα σταθερότητας αναμένεται ότι το διαρθρωτικό ισοζύγιο θα παραμείνει πάνω από τον μεσοπρόθεσμο στόχο το 2019 και το 2020. Η απόκλιση σε σύγκριση με τις προβλέψεις της Επιτροπής οφείλεται στη διαφορά του προβλεπόμενου ονομαστικού πλεονάσματος και σε μια πρόβλεψη για μικρότερο κενό παραγωγής, που έχει ως αποτέλεσμα πιο περιορισμένη κυκλική προσαρμογή.

Δημόσιες επενδύσεις

Οι δημόσιες επενδύσεις στην Κύπρο, αφού άγγιξαν το κατώτατο σημείο τους το 2014 (2,1 % του ΑΕΠ), το 2017 αυξήθηκαν στο 2,7 % του ΑΕΠ, και έτσι εναρμονίστηκαν με τον μέσο όρο της ΕΕ. Οι δημόσιες επενδύσεις αυξήθηκαν περαιτέρω σε 5,5 % του ΑΕΠ το 2018, αν και η αύξηση εξηγείται ως επί το πλείστον από την ένταξη στον τομέα της γενικής κυβέρνησης δύο νέων οντοτήτων (δηλαδή των ΣΕΔΠΕΣ και ΚΕΔΠΕΣ) που προέκυψαν από την πώληση και την ομαλή εκκαθάριση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Ειδικότερα, οι εν λόγω οντότητες εμφάνισαν επένδυση ύψους περίπου 670 εκατ. EUR, που αντιστοιχεί στα πάγια περιουσιακά στοιχεία που λήφθηκαν ως εξασφάλιση από την πρώην Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα. Ως ποσοστό των συνολικών δημοσίων δαπανών, οι δημόσιες επενδύσεις στην Κύπρο έφθασαν στο 7,3 % το 2017 και στο 12,4 % το 2018.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, οι δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να μειωθούν στο 2,0 % περίπου του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων.

Οι κύριες επενδυτικές προτεραιότητες της κυβέρνησης περιγράφονται στη δήλωση της κυβερνητικής στρατηγικής. Σύμφωνα με το ΕΠΜ για το 2019, ο γενικός στόχος της στρατηγικής είναι η αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η διαφύλαξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της ανάπτυξης. Προκειμένου να καταστεί η Κύπρος πιο ελκυστική για τους επενδυτές, δίνεται έμφαση στις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στη διευκόλυνση των επενδύσεων, στην βελτίωση της νομοθεσίας και στον

εξορθολογισμό των διαδικασιών. Άλλες προτεραιότητες αφορούν μεταρρυθμίσεις με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, την προώθηση των ΜΜΕ και της επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της απονομής της δικαιοσύνης. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις αποτυπώνονται επίσης στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Όσον αφορά το μέλλον, οι επενδύσεις (δημόσιες και ιδιωτικές) αναμένεται να διοχετευθούν στους τομείς της ενέργειας, του τουρισμού, της ναυτιλίας, της βιομηχανίας, της εκπαίδευσης, της υγείας, της δικαιοσύνης, της έρευνας και της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και του περιβάλλοντος.

4.2. Μεσοπρόθεσμη κατάσταση του δημόσιου χρέους

Παρά την αύξηση που σημειώθηκε το 2018 λόγω των μέτρων στήριξης των τραπεζών, που ανέστρεψε εν μέρει τη μείωση του 2017, το δημόσιο χρέος αναμένεται σημειώσει σταθερή μείωση από το 2019 λόγω προβλεπόμενων συνεχιζόμενων πρωτογενών δημοσιονομικών πλεονασμάτων και ισχυρής αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Ωστόσο, οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι δεν έχουν εκλείψει, σύμφωνα με την ανάλυση δημοσιονομικής βιωσιμότητας της Επιτροπής. Ειδικότερα, το υψηλό δημόσιο χρέος καθιστά την Κύπρο ευάλωτη σε ενδεχόμενους χρηματοπιστωτικούς ή οικονομικούς κλυδωνισμούς. Οι κίνδυνοι αυτοί μετριάζονται κάπως από τις περιορισμένες μεσοπρόθεσμες χρηματοδοτικές ανάγκες και τη βελτίωση των αντιλήψεων των χρηματοπιστωτικών αγορών όσον αφορά τον κίνδυνο χώρας της Κύπρου.

Δυναμική του χρέους

Μετά από σημαντική μείωση (κατά σχεδόν 10 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) σε 95,8 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2017, το δημόσιο χρέος αυξήθηκε σε 102,5 % του ΑΕΠ το 2018. Η εν λόγω αύξηση οφειλόταν κυρίως στην έκτακτη κρατική στήριξη για την πώληση και την ομαλή εκκαθάριση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας, και ιδίως την έκδοση μιας σειράς κρατικών ομολόγων τον Απρίλιο και τον Ιούλιο του 2018, η οποία ανήλθε στο 15 % του ΑΕΠ (3,2 δισ. EUR). Η πράξη αυτή αντιπροσωπεύει μια ανοδική μεταβολή του δημόσιου χρέους της Κύπρου. Ωστόσο, ο δείκτης του χρέους προς το ΑΕΠ το 2018 αυξήθηκε μόνο κατά 7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2017, καθώς η ισχυρή βάση των δημοσιονομικών επιδόσεων, το φαινόμενο χιονοστιβάδας (δηλαδή οι μεταβολές του δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ σε σχέση με τη διαφορά μεταξύ της ονομαστικής ανάπτυξης και του επιτοκίου) και οι πράξεις ενεργητικής διαχείρισης του χρέους αντιστάθμισαν εν μέρει την αύξηση του χρέους που συνδεόταν με τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα. Οι τελευταίες κατέστησαν αναγκαία την αποπληρωμή μέρους του χρέους από τα συσσωρευμένα ταμειακά διαθέσιμα, και συγκεκριμένα η κυβέρνηση εξόφλησε πλήρως την οφειλή προς την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ύψους 483 εκατ. EUR ή 2,3 % του ΑΕΠ) τον Δεκέμβριο του 2018.

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να σημειώσει σταθερή μείωση φθάνοντας σε 96,4 % του ΑΕΠ το 2019 και να υποχωρήσει σε ποσοστό κάτω του 90 % του ΑΕΠ το 2020. Η μείωση οφείλεται κυρίως στα προβλεπόμενα υψηλά πρωτογενή δημοσιονομικά πλεονάσματα περίπου της τάξης του 5 % του ΑΕΠ και στην ισχυρή αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, το δημόσιο χρέος αναμένεται να σημειώσει έντονη μείωση κατά την περίοδο 2019-2022. Το δημόσιο χρέος αναμένεται να υποχωρήσει έντονα σε 95,7 % του ΑΕΠ το 2019 και στη συνέχεια σε κάτω από 90 % το 2020. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, η μείωση του χρέους το 2019 θα είναι κατά τι μικρότερη από την πρόβλεψη του προγράμματος σταθερότητας, κυρίως λόγω των πιο

συντηρητικών προβλέψεων για την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό και λόγω της υψηλότερης προσαρμογής αποθεμάτων-ροών (με τη μορφή συσσώρευσης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων).

Δαπάνες για τόκους

Σύμφωνα με τη γενική τάση στη ζώνη του ευρώ, τα επιτόκια των κυπριακών χρεωστικών τίτλων βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Το επταετές ομόλογο είχε απόδοση της τάξης του 0,9 % στα τέλη Απριλίου 2019, ενώ η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου ήταν περίπου 1,4 %, καταγράφοντας τα χαμηλότερα επίπεδά από το 2015. Με βάση τα κοινοποιηθέντα στοιχεία, το τεκμαρτό επιτόκιο μειώθηκε τα τελευταία χρόνια, από 3,0 % το 2015 σε 2,4 % το 2018. Εκτιμάται ότι θα παραμείνει γύρω στο 2,4 % το 2019.

Βιωσιμότητα του χρέους

Οι κυπριακές αρχές αξιοποιούν τις ευνοϊκές συνθήκες της αγοράς για την αναχρηματοδότηση του εκκρεμούς χρέους με πολύ χαμηλότερα επιτόκια και σημαντικά μεγαλύτερη περίοδο αποπληρωμής.

Η ανάλυση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας καταδεικνύει δημοσιονομικούς κινδύνους βραχυπρόθεσμα, αν και το προβλεπόμενο μεγάλο πρωτογενές πλεόνασμα αναμένεται να επιτρέψει σημαντική μείωση του δημόσιου χρέους το 2019 και, ως εκ τούτου, να μετριάσει κάπως τους εν λόγω κινδύνους. Ο δείκτης S0 επισημαίνει κίνδυνο δημοσιονομικής πίεσης σε χρονικό ορίζοντα ενός έτους⁶. Ειδικότερα, τα τρωτά σημεία προέρχονται τόσο από τη δημοσιονομική όσο και από τη χρηματοπιστωτική ανταγωνιστικότητα. Αυτό εξηγείται κυρίως από τα έκτακτα μέτρα τραπεζικής στήριξης που οδήγησαν στην επιδείνωση αρκετών δημοσιονομικών μεταβλητών, όπως το πρωτογενές ισοζύγιο και το καθαρό και ακαθάριστο δημόσιο χρέος το 2018, καθώς και από το υψηλό χρέος του ιδιωτικού τομέα. Τέλος, οι αντιλήψεις της χρηματοπιστωτικής αγοράς για τον κίνδυνο χώρας της Κύπρου έχουν βελτιωθεί, μετριάζοντας περαιτέρω τους βραχυπρόθεσμους κινδύνους.

Μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η Κύπρος αντιμετωπίζει μέτριους κινδύνους δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Η αρνητική τιμή του δείκτη του κενού βιωσιμότητας S1 δείχνει ότι δεν απαιτείται εμπροσθοβαρής προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής για τη μείωση του χρέους κάτω από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ έως το 2033, γεγονός που υποδηλώνει χαμηλό κίνδυνο μεσοπρόθεσμα. Ωστόσο, από την ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους προκύπτει ότι ο δείκτης χρέους προς το ΑΕΠ θα μειωθεί ελαφρά πάνω από το κρίσιμο όριο του 60 % έως το 2029, πράγμα που υποδηλώνει ότι αντιμετωπίζεται μέτριος κίνδυνος⁷. Μακροπρόθεσμα, θεωρείται ότι η Κύπρος αντιμετωπίζει μέτριο κίνδυνο

⁶ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. «Fiscal Sustainability Report 2018» (Εκθεση σχετικά με τη δημοσιονομική βιωσιμότητα 2018), Institutional Economy Institutional Paper, αριθ. 094.

⁷ Αυτή η ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους χρησιμοποιεί ως σημείο εκκίνησης τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 (για το 2019 και το 2020). Μετά το 2020, η ανάλυση βασίζεται στις ακόλουθες τυπικές παραδοχές της μεθοδολογίας της Επιτροπής: i) το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο, πριν από το κόστος λόγω γήρανσης του πληθυσμού, διατηρείται πλεονασματικό της τάξης του 2,7% του ΑΕΠ με την παραδοχή της «αμετάβλητης δημοσιονομικής πολιτικής»· ii) ο πληθωρισμός συγκλίνει στο 2,0% έως το 2023 και παραμένει σταθερός στη συνέχεια· iii) το πραγματικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο για νέο και μετακυλιόμενο χρέος συγκλίνει γραμμικά σε 3% (5% σε ονομαστικούς όρους) έως το τέλος της 10ετούς περιόδου προβολής, σε συμφωνία με τις παραδοχές που συμφωνήθηκαν με την ομάδα εργασίας για τη γήρανση του πληθυσμού της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής (EPC)· iv) το πραγματικό ΑΕΠ αυξάνεται με τον προβλεπόμενο ρυθμό σύμφωνα με τις από κοινού συμφωνηθείσες μεθόδους με την ομάδα εργασίας για τα κενά παραγωγής της (EPC) έως τη

δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Ο δείκτης του κενού βιωσιμότητας S2 υποδηλώνει χαμηλό κίνδυνο, ενώ η ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους επισημαίνει μέτριο κίνδυνο σε μακροπρόθεσμη βάση λόγω των τρωτών σημείων που συνδέονται με το υψηλό χρέος.

Οι κίνδυνοι που προσδιορίζονται ανωτέρω και το υψηλό επίπεδο του δημόσιου χρέους υπογραμμίζουν τη σημασία της διατήρησης της δημοσιονομικής πειθαρχίας σε μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη βάση και της διατήρησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, προκειμένου να εξασφαλιστεί μια φθίνουσα πορεία του δημόσιου χρέους.

4.3. Μεσοπρόθεσμη οικονομική θέση

Παρά την εφαρμογή διαφόρων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η δυνητική ανάπτυξη στην Κύπρο παραμένει περιορισμένη, καθώς εξακολουθούν να υφίστανται χρόνια προβλήματα, όπως το πολύ μεγάλο μερίδιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον χρηματοπιστωτικό τομέα και το υψηλό ιδιωτικό και δημόσιο χρέος. Η Κύπρος σημείωσε κάποια πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2018, ιδίως με την εφαρμογή σημαντικών μέτρων στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση και την προετοιμασία της εφαρμογής της πρώτης φάσης του εθνικού συστήματος ασφάλισης υγείας.

Κυκλικές συνθήκες, δυνητική ανάπτυξη και πληθωρισμός

Η Κύπρος ήταν μία από τις ευρωπαϊκές χώρες που επλήγησαν σφοδρότατα από την οικονομική κρίση και, ως εκ τούτου, ζήτησε εξωτερική χρηματοδοτική συνδρομή. Ακολούθησε σε πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής κατά την περίοδο 2013-2015, με έμφαση στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Ωστόσο, τα χρόνια ζητήματα παρέμειναν, όπως αποδεικνύεται από την πώληση και την εύτακτη εκκαθάριση της δεύτερης μεγαλύτερης τράπεζας (δηλαδή της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας) το 2018. Κατά την περίοδο 2012-2014, η Κύπρος γνώρισε ύφεση, αλλά από το 2015 η πραγματική ανάπτυξη επανέκαμψε. Από το 2016 και μετά, η Κύπρος βρίσκεται σε μια ισχυρή κυκλική ανοδική πορεία, με ετήσια πραγματική ανάπτυξη άνω του 4 % κατά την περίοδο 2016-2017 και κοντά σε αυτόν το ρυθμό το 2018. Η αγορά εργασίας ανέκαμψε ισχυρά και η απασχόληση πρόσφατα αυξήθηκε κατά περίπου 4 % ετησίως, ενώ οι μισθοί σημείωσαν μέτρια αύξηση. Η ανεργία μειώθηκε από σχεδόν 17% στο απόγειο της κρίσης στο 7,1 % το Φεβρουάριο, 2019. Η μακροχρόνια ανεργία έχει επίσης υποχωρήσει πρόσφατα.

χρονική στιγμή t+10, και στη συνέχεια αυξάνεται σύμφωνα με τις προβολές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - ομάδας εργασίας για τη γήρανση του πληθυσμού (μέσος ρυθμός περίπου 1,5% την περίοδο 2018-2029)· και ν) οι δαπάνες λόγω γήρανσης εξελίσσονται σύμφωνα με τις προβολές της έκθεσης του 2018 για τη δημογραφική γήρανση

Πίνακας 3: Μακροοικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις (% του ΑΕΠ)

	2016	2017	2018	2019		2020	
				COM	ΠΣ	COM	ΠΣ
Πραγματικό ΑΕΠ (% μεταβολή)	4,8	4,5	3,9	3,1	3,6	2,7	3,2
Δυνητικό ΑΕΠ (% μεταβολή)	0,8	2,1	1,9	2,1	2,8	2,1	3,1
Κενό παραγωγής (% του δυνητικού ΑΕΠ)	-1,5	0,8	2,8	3,8	3,0	4,3	3,1
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης	0,3	1,8	-4,8	3,0	3	2,8	2,6
Πρωτογενές ισοζύγιο	3,1	4,3	-2,3	5,4	5,3	4,9	4,8
Έκτακτα και λοιπά προσωρινά μέτρα	-0,1	0,0	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου δημόσιου τομέα	2,5	2,7	5,5	2,2	2,1	2,2	2
Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο	1,1	1,3	-6,2	1,1	1,5	0,7	1,0
Κυκλικά προσαρμοσμένο πρωτογενές ισοζύγιο	3,8	3,9	-3,7	3,5	3,8	2,7	2,2
Διαρθρωτικό ισοζύγιο(i)	1,1	1,3	2,0	1,1	1,5	0,7	1
Διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο	3,9	3,9	4,5	3,5	3,8	2,7	2,2

Πηγή: Πρόγραμμα Σταθερότητας (ΠΣ) 2019 και εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 (COM)

Σημειώσεις:

(i) Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο πλην έκτακτων και λοιπών προσωρινών μέτρων.

Στη συνέχεια, η πραγματική ανάπτυξη αναμένεται να είναι σταθερή χάρη στην εγχώρια ζήτηση, ειδικότερα όσον αφορά την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις. Η αύξηση του ΑΕΠ προβλέπεται να ανέλθει σε 3,1 % το 2019 και σε 2,7 % το 2020, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019. Ο πληθωρισμός στην Κύπρο κινήθηκε για αρκετά χρόνια σε πολύ χαμηλά επίπεδα και αναμένεται να συνεχιστεί αυτή η πορεία. Ο ΕνΔΤΚ προβλέπεται να ανέλθει σε 0,9 % το 2019 (μετά από πληθωρισμό 0,8 % το 2018) και περαιτέρω σε 1,1% το 2020. Παρά την εφαρμογή αρκετών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η δυνητική ανάπτυξη στην Κύπρο παραμένει περιορισμένη, καθώς εξακολουθούν να υφίστανται χρόνια προβλήματα, όπως το πολύ μεγάλο μερίδιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον χρηματοπιστωτικό τομέα και το υψηλό ιδιωτικό και δημόσιο χρέος. Η δυνητική ανάπτυξη εκτιμάται σε περίπου 2 % την περίοδο 2018-2020, με κύρια θετική συμβολή από τη σώρευση κεφαλαίου, ακολουθούμενη από τη συνολική συνεισφορά του συντελεστή της εργασίας (λόγω αύξησης της απασχόλησης). Η συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής, μετά από έτη αρνητικών συνεισφορών, εκτιμάται ότι θα είναι θετική το 2019 και το 2020, πλην όμως πολύ πλησίον του μηδενός.

Το παραγωγικό κενό είναι θετικό και βαίνει αυξανόμενο. Προβλέπεται να αυξηθεί από 2,8% το 2018 σε 4,3% το 2020.

Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις

Στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων⁸ (ΕΠΜ) που εγκρίθηκε στις 15 Απριλίου 2019, η κυβέρνηση της Κύπρου επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της να εφαρμόσει ένα ευρύ φάσμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων το οποίο θα συμβάλει στη διατήρηση της βιώσιμης ανάπτυξης μακροπρόθεσμα. Οι κύριες μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες, όπως περιγράφονται στο ΕΠΜ, εστιάζονται στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Συμβουλίου του 2018⁹ και στην έκθεση χώρας του 2019 για την Κύπρο¹⁰.

Η έκθεση χώρας του 2019 για την Κύπρο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, σε γενικές γραμμές, το κράτος μέλος είχε σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2018. Ειδικότερα, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην εφαρμογή σημαντικών μέτρων στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής με στόχο τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση των νομικών πλαισίων για την αφερεγγυότητα, τις εκποιήσεις και την πώληση δανείων. Η Κύπρος έχει σημειώσει κάποια πρόοδο όσον αφορά την πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση, μέσω της δημιουργίας νέων χρηματοδοτικών μέσων και της προετοιμασίας για την εφαρμογή της πρώτης φάσης του εθνικού συστήματος ασφάλισης υγείας. Σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά: i) τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ii) την εφαρμογή των προβλεπόμενων έργων ιδιωτικοποίησης, iii) την αντιμετώπιση των ανεπαρκειών του δικαστικού συστήματος, iv) τη θέσπιση ενός αξιόπιστου συστήματος για τη μεταβίβαση και την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, v) τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης για την ευαισθητοποίηση των νέων και vi) τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Δεν έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση της εποπτείας των ασφαλιστικών εταιρειών και των συνταξιοδοτικών ταμείων και την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών για σημαντικές επενδύσεις.

Επιπλέον, τον Φεβρουάριο του 2019, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος αντιμετώπιζε υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες, και συγκεκριμένα υψηλό απόθεμα ιδιωτικού, δημόσιου και εξωτερικού χρέους και μη εξυπηρετούμενων δανείων, σε ένα πλαίσιο σχετικά υψηλής, αν και μειούμενης, ανεργίας, και ασθενούς δυνητικής ανάπτυξης.

4.4. Άλλοι παράγοντες που θεωρούνται συναφείς από την Επιτροπή·

Για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, η κυβέρνηση θέσπισε διάφορα μέτρα για τη στήριξη της πώλησης και της ομαλής εκκαθάρισης της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Τα εν λόγω μέτρα στήριξης του χρηματοπιστωτικού τομέα προκάλεσαν έλλειμμα στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2018 και αύξησαν το δημόσιο χρέος το 2018, όπως εξετάστηκε στις ενότητες 4.2 και 4.3. Ειδικότερα, τα έκτακτα μέτρα στήριξης των τραπεζών επηρέασαν αρνητικά το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης κατά 8,3 % του ΑΕΠ (1,7 δισ. EUR) το 2018¹¹. Επιπλέον, η έκδοση μιας σειράς κρατικών

⁸ Εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου για το 2019. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-cyprus-en.pdf>

⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0910\(12\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0910(12)&from=EN)

¹⁰ Έκθεση χώρας του 2019 για την Κύπρο. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-country-report-cyprus_en.pdf

¹¹ Ο αντίκτυπος των μέτρων στήριξης του τραπεζικού τομέα, ύψους 1,7 δισ. EUR, που αφορούσαν τη Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα, στους δημοσιονομικούς λογαριασμούς της γενικής κυβέρνησης για

ομολόγων που συνδέονταν με τα εν λόγω μέτρα στήριξης είχε αντίκτυπο στο δημόσιο χρέος κατά 15 % του ΑΕΠ (3,2 δισ. EUR).

Μεταξύ των άλλων παραγόντων που θεωρούνται συναφείς από την Επιτροπή, ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις χρηματοδοτικές συνεισφορές για την προώθηση της διεθνούς αλληλεγγύης και την επίτευξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης, στο χρέος που προέκυψε με τη μορφή διμερούς και πολυμερούς στήριξης μεταξύ κρατών μελών στο πλαίσιο της διασφάλισης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, και στο χρέος που συνδέεται με πράξεις χρηματοπιστωτικής σταθεροποίησης κατά τη διάρκεια μεγάλων χρηματοπιστωτικών διαταραχών (άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97).

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013 ορίζει ότι στην παρούσα έκθεση εξετάζεται επίσης «ο βαθμός στον οποίο το οικείο κράτος μέλος έχει λάβει υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της χώρας, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1» του ίδιου κανονισμού. Η γνώμη της Επιτροπής για το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Κύπρου για το 2019 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος συμμορφωνόταν με τις διατάξεις του ΣΣΑ το 2018 και το 2019 και κάλεσε τις αρχές να εκτελέσουν τον προϋπολογισμό του 2019¹². Ο προϋπολογισμός εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο στις 14 Δεκεμβρίου 2018 χωρίς σημαντικές αλλαγές σε σύγκριση με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος. Μεταξύ των λίγων συμπληρωματικών μέτρων που εγκρίθηκαν για τον προϋπολογισμό του 2019, η μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα ήταν το μέτρο με τον υψηλότερο εκτιμώμενο αντίκτυπο ύψους -0,3 % του ΑΕΠ στο σκέλος των εσόδων το 2019.

4.5. Άλλοι παράγοντες που προβάλλονται από το κράτος μέλος

Στις 31 Μαΐου 2019, οι κυπριακές αρχές διαβίβασαν επιστολή με σχετικούς παράγοντες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97. Η ανάλυση που παρουσιάστηκε στις προηγούμενες ενότητες καλύπτει ήδη ευρέως τους βασικούς παράγοντες που προέβλεπαν οι αρχές.

Οι κυπριακές αρχές επισημαίνουν το γεγονός ότι οι δημοσιονομικές επιδόσεις στην Κύπρο παραμένουν ισχυρές και η υπέρβαση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ το 2018 οφείλεται εξ ολοκλήρου στα προσωρινά μέτρα στήριξης της κυβέρνησης προς την Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα. Επιπλέον, σύμφωνα με την επιστολή, τα έκτακτα μέτρα που χορηγήθηκαν στην Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα κρίθηκαν αναγκαία για λόγους χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, δεδομένου ότι διευκόλυναν την έξοδο της τράπεζας από

το 2018 υπολογίζεται κυρίως ως εξής: i) μεταφορά κεφαλαίων ύψους 710 εκατ. EUR, ως αποτέλεσμα της αξίας κτήσης (2,17 δισ. EUR) μείον την πραγματική οικονομική αξία των μη εξυπηρετούμενων δανείων που έλαβαν οι νέες οντότητες (1,46 δισ. EUR, που προκύπτει από την πραγματική οικονομική αξία της ονομαστικής αξίας των μη εξυπηρετούμενων δανείων, δηλαδή 20,94 % του ποσού των 6,97 δισ. EUR)· ii) επένδυση περίπου 670 εκατ. EUR, που αντιστοιχεί στα πάγια περιουσιακά στοιχεία που λήφθηκαν ως εξασφάλιση από την πρώην Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα· iii) εγγύηση των 155 εκατ. EUR που έλαβε η Ελληνική Τράπεζα (δηλαδή τη μεταβίβαση κεφαλαίου) και (iv) το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου (αποζημίωση πρόωρης συνταξιοδότησης) των υπαλλήλων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας (δηλαδή κεφαλαιακή μεταβίβαση) ύψους 133 εκατ. EUR.

¹² Ωστόσο, στη γνώμη της Επιτροπής υπογραμμίζεται ότι ούτε το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2019 ούτε οι φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018 δεν συνυπολόγισαν ακόμη τις επιβαρυντικές για το έλλειμμα (εφάπαξ) επιπτώσεις που θα έχουν στο ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης το 2018 τα μέτρα τραπεζικής στήριξης που λήφθηκαν υπέρ της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας.

τη χρηματοπιστωτική αγορά μέσω εύτακτης εκκαθάρισης και μερικής πώλησης των δραστηριοτήτων της τράπεζας σε άλλο τραπεζικό ίδρυμα.

Ειδικότερα, οι αρχές αναφέρουν ότι η επιδείνωση της δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης το 2018, από πλεόνασμα 1,8 % του ΑΕΠ το 2017 σε έλλειμμα 4,8 % του ΑΕΠ το 2018, οφειλόταν αποκλειστικά στα έκτακτα μέτρα τραπεζικής στήριξης που χορηγήθηκαν στην Συνεργατική Κυπριακή Τράπεζα. Οι αρχές επισημαίνουν επίσης το γεγονός ότι, με εξαίρεση τα έκτακτα αυτά μέτρα, το ονομαστικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης εμφάνισε πλεόνασμα της τάξης του 3,4 % του ΑΕΠ περίπου το 2018, καταγράφοντας βελτίωση κατά 1,6 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και θετική απόκλιση κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ από το στόχο που καθορίστηκε στο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος του 2019. Η διαρθρωτική δημοσιονομική θέση βελτιώθηκε το 2018, εμφανίζοντας πλεόνασμα 2% του ΑΕΠ σε σύγκριση με πλεόνασμα 1,3% το 2017.

Τέλος, σύμφωνα με την επιστολή, το ονομαστικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να διορθωθεί το 2019. Ειδικότερα, το ονομαστικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα επανέλθει σε πλεόνασμα της τάξης περίπου του 3% του ΑΕΠ το 2019 και του 2,8% του ΑΕΠ το 2020, αποτυπώνοντας την εξομάλυνση της οικονομικής δραστηριότητας και τη βελτίωση στην αγορά εργασίας. Η επιστολή αναφέρει ότι το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να παραμείνει πλεονασματικό κατά την περίοδο 2019-2020, υπερβαίνοντας τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης είναι υψηλότερο από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ από το 2011 και, σύμφωνα με τα στοιχεία που κοινοποιήθηκαν, το 2018 ανήλθε στο 102,5 % του ΑΕΠ. Οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας προβλέπουν σταθερή μείωση του χρέους σε επίπεδο κάτω από το 100 % του ΑΕΠ το 2019. Η Κύπρος συμμορφώνεται με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2018 και προβλέπεται να συμμορφωθεί με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2019 και το 2020. Αυτό υποδηλώνει ότι πληρούται το κριτήριο της Συνθήκης σχετικά με το έλλειμμα.

Μετά από πλεονάσματα της τάξης του 0,3% του ΑΕΠ το 2016 και 1,8% του ΑΕΠ το 2017, το ονομαστικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης στην Κύπρο εμφάνισε έλλειμμα 4,8 % του ΑΕΠ το 2018, δηλαδή πολύ πάνω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Χωρίς την επίπτωση της τάξης του 8,3% του ΑΕΠ των έκτακτων μέτρων στήριξης του τραπεζικού τομέα, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης θα είχε εμφανίσει πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ το 2018. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας, το ονομαστικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να επιστρέψει σε πλεονάσματα ύψους περίπου 3 % του ΑΕΠ το 2019 και άνω του 2,5% του ΑΕΠ το 2020, σε συμφωνία με και πολύ άνω της τιμής αναφοράς (κατά περισσότερο από 5,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ). Η υπέρβαση της τιμής αναφοράς το 2018 δεν είναι έκτακτη αν και προσωρινή κατά την έννοια της Συνθήκης και του ΣΣΑ. Τούτο υποδηλώνει ότι το κριτήριο του χρέους όπως ορίζεται στη Συνθήκη, εκ πρώτης όψεως, δεν πληρούται το 2018.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη, η παρούσα έκθεση εξέτασε επίσης τους σχετικούς παράγοντες. Οι εν λόγω σχετικοί παράγοντες περιλαμβάνουν το γεγονός ότι το ονομαστικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2018, λαμβανομένης υπόψη και της υπέρβασης της τιμής αναφοράς,

οφειλόταν αποκλειστικά στην κατά 8,3% του ΑΕΠ επίπτωση των έκτακτων μέτρων στήριξης του τραπεζικού τομέα, που συνετέλεσε επίσης στην αύξηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης το 2018. Επίσης, το διαρθρωτικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα 2,0% του ΑΕΠ το 2018 και αναμένεται να παραμείνει πάνω από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της ισοσκελισμένης δημοσιονομικής θέσης σε διαρθρωτικούς όρους το 2019 και 2020. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο λόγος δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει την τιμή αναφοράς 60 % και δεν πληρούται η διπλή προϋπόθεση — δηλαδή το έλλειμμα να παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς και η υπέρβαση της τιμής αναφοράς να είναι προσωρινή — οι εν λόγω σχετικοί παράγοντες δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τα στάδια που οδηγούν στην απόφαση για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Κύπρο.

Συγχρόνως, η Κύπρος αναμένεται να συμμορφώνεται πλήρως με όλες τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης υπέρβασης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου και του προβλεπόμενου μεγάλου πλεονάσματος της γενικής κυβέρνησης, διασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη συμμόρφωση με το κριτήριο του ελλείμματος και με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους. Βάσει των ανωτέρω, η κίνηση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος δεν θα εξυπηρετούσε κάποιο σημαντικό σκοπό για δημοσιονομική εποπτεία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για τη λήψη απόφασης σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος.